

KONTEKST:

Potrebno utvrditi pitanje azilnog postupka u Makedoniji, u cilju analize i donošenja odluke u konkretnom slučaju, a povodom odbijanja zahteva za azil tražiocima azila, u kontekstu prolaska kroz Makedoniju kao sigurnu treću zemlju, prema izjavi iznetoj na zahtevu za azil i usmenoj raspravi;

PITANJE: Azilni postupak u Makedoniji

ODGOVOR:

Lica koja žele da zatraže azil na teritoriji Republike Makedonije se najčešće prvo obraćaju najbližoj policijskoj stanici.¹ Zakonom o azilnom postupku u Makedoniji je određeno da osoba može podneti zahtev za azil i na graničnom prelazu pri ulasku na teritoriju Makedonije.² Takođe, u velikom broju slučajeva, tražioci azila se obraćaju i Makedonskoj asocijaciji mladih advokata koja može da im pruži pravnu pomoć.³

Jednom kada lice (tražilac azila) izrazi nameru za dobijanje azila, policijski službenici obaveštavaju o tome Odeljenje za azil pri Ministarstvu unutrašnjih poslova Makedonije.⁴ Odeljenje za azil potom preuzima zahtev tražioca azila, a zatim izdaje tražiocu azila potvrdu o podnošenju zahteva sa brojem i datumom podnošenja.⁵

Ukoliko lice koje je zatražilo azil ne razume jezik koji se koristi u azilnom postupku, Ministarstvo unutrašnjih poslova je dužno da toj osobi obezbedi prevodioca (istog pola, ukoliko je to moguće), kao i da snosi troškove usluga prevođenja.⁶

Odeljenje za azil donosi odluku o zahtevu za azil u prvom stepenu i dužno je da odluči po zahtevu tražioca azila u roku od dva meseca od dana podnošenja zahteva za azil.⁷

¹Association for Emancipation, Solidarity and Equality of Women of Republic of Macedonia – ESE and Akcija Zdruzenska: Shadow report on the implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women/ Part II/ Citizenship, 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1343318597_esem-for-pswg-en.pdf, pristupljeno 06.01.2013.

² Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter I - General Provisions/ Submission of Asylum Application - Article 16, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013.

³Association for Emancipation, Solidarity and Equality of Women of Republic of Macedonia – ESE and Akcija Zdruzenska: Shadow report on the implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women/ Part II/ Citizenship, 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1343318597_esem-for-pswg-en.pdf, pristupljeno 06.01.2013.

⁴Association for Emancipation, Solidarity and Equality of Women of Republic of Macedonia – ESE and Akcija Zdruzenska: Shadow report on the implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women/ Part II/ Citizenship, 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1343318597_esem-for-pswg-en.pdf, pristupljeno 06.01.2013.

⁵ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter I - General Provisions/ Manner of Submission of Asylum Application - Article 18, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013.

⁶ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter I - General Provisions/ Right to Interpreter- Article 21, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

⁷ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter II : Procedure of the right of asylum/ Regular procedure/ Implementation of Regular Procedure - Article 27, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

Ukoliko odeljenje za azil utvrdi da tražilac azila ne ispunjava uslove za dobijanje izbegličke zaštite, ono će po službenoj dužnosti istražiti i postojanje razloga i uslova za priznavanje prava na azil u obimu supsidijarne zaštite.⁸

Na osnovu utvrđenih činjenica i spovedenog intervjua sa tražiocem azila, Odeljenje za azil može doneti odluku o dodeljivanju azila u obimu izbegličke zaštite, o dodeljivanju azila u obimu supsidijarne zaštite ili odluku o odbijanju zahteva za azil.⁹

Rešenje kojim se zahtev za azil odbija mora sadržati razloge za tu odluku, pouku o pravnom leku i vremenski okvir u kome je tražilac azila dužan da napusti teritoriji Republike Makedonije, a koji ne može biti kraži od 15 dana od dana kada je odluka o odbijanju zahteva za azil postala pravosnažna.¹⁰

Tražilac azila ima pravo da tužbom pokrene upravni spor protiv rešenja Odeljenja za azil o odbijanju zahteva za azil. Upravni spor se pokreće pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana dostavljanja rešenja. Nadležan sud je dužan da odluči po tužbi tražioca azila u roku od dva meseca, od dana podnošenja tužbe.¹¹

Zahtev za azil će se smatrati povučenim i biće donesen zaključak o obustavi postupka, u slučaju da se tražilac azila (bez opravdanog razloga) ne odazove na poziv Odeljenja za azil.¹²

Protiv zaključka o obustavi postupka tražilac azila može podneti tužbu za pokretanje upravnog spora pred nadležnim sudom, u roku od 30 dana od dana dostavljanja zaključka. Ali tužba ne odlaže izvršenje zaključka o obustavi postupka.¹³

Ukoliko tražiocu azila bude odobren azil u obimu supsidijarne zaštite, to lice stiče pravo na boravak od godinu dana u Republici Makedoniji, koji može biti produžen nakon isteka, ukoliko razlizi za zaštitu i dalje budu postojali.¹⁴

Zakon o azilnom postupku u Makedoniji predviđa da se može sprovesti i ubrzani azilni postupak, onda kada je zahtev za azil očigledno neosnovan, osim u slučaju kada su podnosioci zahteva maloletna lica bez pratnje ili osobe ometene u razvoju.¹⁵

⁸ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter II : Procedure of the right of asylum/ Regular procedure/ Implementation of Regular Procedure - Article 30, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

⁹ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter II: Procedure of the right of asylum/ Regular procedure/ Decision Taking and Types of Decisions- Article 31, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹⁰ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter II: Procedure of the right of asylum/ Regular procedure/ Decision Taking and Types of Decisions- Article 31, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹¹ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter II : Procedure of the right of asylum/ Regular procedure/ Right to Lawsuit and Taking of Decision- Article 32, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹² Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter II: Procedure of the right of asylum/ Common provisions- Article 24, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹³ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter II: Procedure of the right of asylum/ Common provisions- Article 24, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹⁴ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter V – Legal status/ Rights and duties of persons under subsidiary protection/ Right of Residence - Article 58, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

Kada je zahtev za azil očigledno neosnovan, Odsek za azil u ubrzanom postupku donosi odluku o odbijanju zahteva za azil, i odlukom predviđa da tražilac azila mora da napusti teritoriju Republike Makedonije u roku koji ne može biti kraći od 3 dana od dana pravosnažnosti odluke o odbijanju zahteva za azil.¹⁶

Tražilac azila ima pravo na podnošenje tužbe protiv odluke o odbijanju zahteva za azil u ubrzanom postupku u roku od tri dana od dostavljanja odluke. Nadležan sud je dužan da odluči po tužni u roku od 15 dana od podnošenja tužbe.¹⁷

Prema zvaničnim statističkim podacima Visokog komesarijata Ujedinjenih nacija za izbeglice, u 2011.godini je 740 osoba podnelo zahtev za azil Odeljenju za azil u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova Makedonije.^{18 19} Za prva tri meseca 2012.godine podnet je 301 zahtev za azil u Makedoniji.²⁰

Medjutim, od sredine 2008. godine nijednom tražiocu azila nije odobrena azil u Makedoniji, ni u obliku izbegličke zaštite, ni u obliku supsidijarne zaštite.²¹

Nadležni organi u Makedoniji u praksi odbijaju zahteve za azil od strane lica koja u Makedoniju stižu iz sigurne treće zemlje. Samo za prvih osam meseci 2011.godine, makedonske vlasti su odbile zahteve 56 tražilaca azila od kojih su 42 tražioca došla iz Grčke, a njih 17 iz Srbije na osnovu tvrdnje da su ove osobe došle iz "sigurne treće zemlje".²²

U nekoliko slučajeva u toku 2011.godine dogodilo se da je Odeljenje za azil ukinulo supsidijarnu zaštitu azilantima, iz razloga „nacionalne bezbednosti“.²³ Naime, prema Zakonu o azilnom postupku Republike Makedonije, nadležni organi mogu da odbiju zahtev za azil licu za

¹⁵ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/Accelerated Procedure - Article 34, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹⁶ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/Accelerated Procedure - Article 36, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹⁷ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/Accelerated Procedure - Article 37, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

¹⁸ Konrad- Adenauer Stiftung Macedonia Office:

Trends in asylum- seeking in light of Macedonia's accession processes in the European Union, 20.decembar 2012. - <http://www.kas.de/mazedonien/en/publications/33175/>, pristupljeno 15.01.2013.

¹⁹ United Nations High Commissioner for Refugees: Asylum levels and trends in industrialized countries, first half 2012, Statistical overview of asylum applications lodged in Europe and selected non-Europe countries/ Table 1, 15.oktobar 2012. - <http://www.unhcr.org/507c000e9.html>, pristupljeno 16.01.2013.

²⁰ United Nations High Commissioner for Refugees: Asylum levels and trends in industrialized countries, first half 2012, Statistical overview of asylum applications lodged in Europe and selected non-Europe countries/ Table 1, 15.oktobar 2012. - <http://www.unhcr.org/507c000e9.html>, pristupljeno 16.01.2013.

²¹ United States Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Macedonia/ d. Freedom of Movement, Internally Displaced Persons, Protection of Refugees, and Stateless Persons, 24. Maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217675/324305_en.html, pristupljeno 05.01.2013.

²² United States Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Macedonia/ d. Freedom of Movement, Internally Displaced Persons, Protection of Refugees, and Stateless Persons, 24. Maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217675/324305_en.html, pristupljeno 05.01.2013.

²³ United States Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Macedonia/ d. Freedom of Movement, Internally Displaced Persons, Protection of Refugees, and Stateless Persons, 24. Maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217675/324305_en.html, pristupljeno 05.01.2013.

koje smatraju da predstavlja opasnost po bezbednost države.²⁴ Od poslednjih 10 slučajeva u kojima su se vlasti pozvale na ovu odredbu, u 6 slučajeva se radilo o licima koji su Romi sa Kosova.²⁵

Ilegalni migranti koji bivaju otkriveni na teritoriji Republike Makedonije, smeštaju se u Prihvatilište za strance i njihovo kretanje je u toj ustanovi ograničeno.²⁶ Žene i deca koja su uhvaćena na teritoriji Makedonije kao ilegalni migranti smešteni su u Prihvatilište za strance u Gazi Babi i njihovo kretanje je takođe ograničeno.²⁷

Oni ilegalni migranti koji su smešteni u Prihvatilište za strance, ukoliko izjave da žele da zatraže azil u Makedoniji, bivaju prebačeni u Centar za tražioce azila u Vizbegovu, jedini takav koji postoji na teritoriji Makedonije, a njihov boravak u tom slučaju postaje legalan, jer oni umesto ilegalnih migranata dobijaju status tražilaca azila.²⁸ Bez obzira što se smeštajni kapacitet u Centru za azilante u Vizbegovu popravio, to i dalje nije dovoljno za rastući broj tražioca azila kojima treba smeštaj u tom centru.²⁹

Tražioci azila u Makedoniji se suočavaju sa teškoćama pri dobijanju informacija o pravnim procedurama i pravima koje imaju kao tražioci azila.³⁰ Nije primećen napredak po pitanju ubrzavanja procesa za izdavanje identifikacionih dokumenata tražiocima azila.³¹ Iako se administrativni kapacitet Odeljenja za azil u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova popravio, efikasnost ovog odeljenja i dalje nije na odgovarajućem nivou.³²

Sa druge strane, uočen je napredak po pitanju mogućnosti da tražioci azila pristupe uslugama javnog zdravstva u Makedoniji.³³ Usvojen je amandman na Zakon o zdravstvenom osiguranju kako bi u sistem zdravstvenog osiguranja bili uključeni i tražioci azila.³⁴

²⁴Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter I - General Provisions/ Reasons for Exclusion- Article 6, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013.

²⁵ United States Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Macedonia/ d. Freedom of Movement, Internally Displaced Persons, Protection of Refugees, and Stateless Persons, 24. Maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217675/324305_en.html, pristupljeno 05.01.2013.

²⁶Association for Emancipation, Solidarity and Equality of Women of Republic of Macedonia – ESE and Akcija Zdruzenska: Shadow report on the implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women/ Part II/ Citizenship, 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1343318597_esem-for-pswg-en.pdf, pristupljeno 06.01.2013.

²⁷Association for Emancipation, Solidarity and Equality of Women of Republic of Macedonia – ESE and Akcija Zdruzenska: Shadow report on the implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women/ Part II/ Citizenship, 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1343318597_esem-for-pswg-en.pdf, pristupljeno 06.01.2013.

²⁸Association for Emancipation, Solidarity and Equality of Women of Republic of Macedonia – ESE and Akcija Zdruzenska: Shadow report on the implementation of the Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women/ Part II/ Citizenship, 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1930_1343318597_esem-for-pswg-en.pdf, pristupljeno 06.01.2013.

²⁹European Commission: The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2012 progress report/Justice, freedom and security, 10.oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350306790_makedonia-rapport-2012-en.pdf, pristupljeno 04.01.2013.

³⁰European Commission: The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2011 progress report/ Justice, freedom and security, 12.oktobar 2011. - http://www.ecoi.net/file_upload/1788_1318854673_mk-rapport-2011-en.pdf, pristupljeno 03.01.2013.

³¹European Commission: The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2011 progress report/Justice, freedom and security, 12.oktobar 2011. - http://www.ecoi.net/file_upload/1788_1318854673_mk-rapport-2011-en.pdf, pristupljeno 03.01.2013.

³²European Commission: The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2011 progress report/Justice, freedom and security, 12.oktobar 2011. - http://www.ecoi.net/file_upload/1788_1318854673_mk-rapport-2011-en.pdf, pristupljeno 03.01.2013.

³³European Commission: The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2012 progress report/Justice, freedom and security, 10.oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350306790_makedonia-rapport-2012-en.pdf, pristupljeno 04.01.2013.

³⁴European Commission: The Former Yugoslav Republic of Macedonia 2012 progress report/Justice, freedom and security, 10.oktobar 2012. - http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1350306790_makedonia-rapport-2012-en.pdf, pristupljeno 04.01.2013.

Makedonski zakon o azilnom postupku predviđa da se maloletnicima bez pratnje odraslih osoba kao i osobama ometenim u razvoju, mora odrediti staratelj od strane nadležne socijalne službe.³⁵ Međutim, bez obzira na to što postoje zakonski mehanizmi dodeljivanja staratelja, u praksi nijednom maloletnom tražiocu azila nije dodeljen staratelj.³⁶

KOMENTAR/ZAKLJUČAK:

Iz prethodno navedenih tvrdnji može se zaključiti da je u Republici Makedoniji došlo do unapređenja pravnog okvira koji reguliše pitanje azilnog postupka, ali i da se primena legislativnih mera ne vrši na adekvatan način, te su potrebni dalji napori na njihovoj implementaciji. Takođe, prisutni su određeni problemi u spovođenju azilnog postupka kao što su neefikasnost Odeljenja za azil, postojanje samo jednog centra za smeštaj tražilaca azila, i to nedovoljnog kapaciteta, ne pružanje zaštite maloletnicima bez pratnje u vidu postavljanja staratelja i dr. Ovi navodi potvrđuju da, u praksi, migranti nisu u mogućnosti da na adekvatan način ostvare svoje pravo na azil na teritoriji Republike Makedonije.

³⁵ Law on Asylum and Temporary Protection in Macedonia/ Chapter I - General Provisions/ Unaccompanied Minors and Mentally Disabled Persons - Article 23, http://www.ecoi.net/file_upload/1226_1278317310_4c28ba522.pdf, pristupljeno 16.01.2013

³⁶ United States Department of State: Country Report on Human Rights Practices for 2011 – Macedonia/ d. Freedom of Movement, Internally Displaced Persons, Protection of Refugees, and Stateless Persons, 24.Maj 2012.- http://www.ecoi.net/local_link/217675/324305_en.html, pristupljeno 05.01.2013.